

PAŃSTWA POLSKIEGO.

WARSZAWA.

№ 5.

13 stycznia 1919.

DEKRET

tymczasowy o urządzeniu i działalności inspekcji pracy

Art. 1. Inspekcja pracy nadzoruje należyte stosowanie przepisów prawa o ochronie pracy we wszystkich dziedzinach pracy najemnej, zapewniając pracownikom korzyści, przyznane im przez obowiązujące socjalno-polityczne prawodawstwo.

Art. 2. Inspekcja pracy pozostaje pod zarządem Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej.

Art. 3. Organami inspekcji pracy są:

- 1) główny inspektor pracy,
- 2) inspektorzy pracy (okręgowi i obwodowi),
- 3) kolegalne organy inspekcji pracy (centralny i okręgowe).

Art. 4. Główny inspektor pracy wykonywa zwierzchni nadzór i kieruje czynnościami inspektorów pracy.

Art. 5. Głównego inspektora i inspektorów pracy mianuje Najwyższa Władza na wniosek Ministra Pracy i Opieki Społecznej, odnośnie do fabryk wojskowych – w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

Art. 6. Na stanowiska inspektorów pracy mogą być mianowane osoby bez różnicy płci z wyższym, a przede wszystkim z wyższym technicznym wykształceniem i praktyką oraz należytą znajomością nauk społeczno-prawnych, higieny przemysłowej i stosunków robotniczych, po zdaniu egzaminów przed specjalną komisją przy Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej.

Art. 7. Do pomocy inspektorom pracy Minister Pracy i Opieki Społecznej mianować może, na wniosek głównego inspektora pracy, podinspektorów pracy z pośród osób, posiadających dokładną znajomość stosunków robotniczych, po złożeniu przez nie egzaminu przed specjalną komisją przy Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej.

Art. 8. Na stanowiska podinspektorów pracy do zadań specjalnych w zakresie higieny przemysłowej i zawodowej mogą być mianowane, trybem w art. 7 wskazanym, osoby z wykształceniem Iekarskim po zdaniu egzaminu przed specjalną komisją przy Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej.

Art. 9. Przy inspektorach pracy czynni są mężowie zaufania robotników, zatwierdzani jako asystenci przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej. Liczbę i zakres działania asystentów określi rozporządzenie Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej.

Art. 10. Okręgi i obwody działalności oraz siedzibę inspektorów pracy wyznacza Minister Pracy na wniosek głównego inspektora pracy w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu.

Art. 11. Inspektorzy pracy:

- 1) nadzorują wykonanie przez przedsiębiorców i robotników przepisów, określających ich obowiązki i wzajemny stosunek;
- 2) wydają zarządzenia dla wprowadzenia w życie przepisów i postanowień, wydawanych przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej, i mają nadzór nad wykonaniem tych przepisów i postanowień;
- 3) rozpoznają i zatwierdzają cenniki, dotyczące opłat za mieszkanie fabryczne, kąpiele, jadalnie i t.p., za artykuły, sprzedawane w sklepach fabrycznych, tabele kar, regulaminy porządku wewnętrznego;
- 4) zaświadczały tabele płacy robotniczej;
- 5) przedsiębiorą środki dla zapobiegania zatargom pomiędzy przedsiębiorcami a robotnikami, badając na miejscu wyniki niezadowolonych i dążąc do polubownego załatwienia sporów;
- 6) nadzorują wykonanie postanowień, dotyczących pracy i nauki szkolnej małoletnich robotników;
- 7) dbają o umieszczanie małoletnich robotników w szkołach początkowych specjalnych;
- 8) ustalają protokolarnie przekroczenia punktu 6-go artykułu niniejszego i przedstawiają protokoły odnośnym władzom sądowym;
- 9) występują w sądzie w charakterze oskarżycieli w wypadkach, przewidzianych w p. 8-ym artykułu niniejszego;
- 10) wszczynają postępowanie karne i w odnośnych wypadkach oskarżają wobec sądu winnych wykroczenia przeciwko przepisom, zawartym w §§ 42-113 i 570 ustawy o pracy w przemyśle;
- 11) nadzorują wykonanie przepisów o rozkładzie i długości dnia roboczego;
- 12) spełniają czynności, jakie na nich wkłada prawodawstwo o ubezpieczeniach społecznych;
- 13) zbierają, sprawdzają i zestawiają statystyczne dane, dotyczące warunków pracy i płacy, bytu robotników oraz wzajemnych stosunków pomiędzy przedsiębiorcami i robotnikami w zakładach pracy w ich okręgach;
- 14) opinują w sprawach wydawania pozwoleń na otwarcie lub przebudowanie zakładów przemysłowych, podlegających nadzorowi inspekcji pracy;
- 15) badają z polecenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej warunki pracy i płacy we wszystkich dziedzinach pracy najemnej w celu gromadzenia materiałów dla udoskonalenia i rozwoju prawodawstwa o ochronie pracy;
- 16) z polecenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej spełniają wszelkie czynności w zakresie kompetencji Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej.

Art. 12. Do czasu wprowadzenia kolegalnych urzędów pracy inspektorom pracy przysługuje prawo wnioskowania kar, przewidzianych w §§ 211-214 ustawy o pracy w przemyśle. Postanowienia inspektorów w sprawach wymienionych nie mogą być zaskarżane, jeśli kara nie przewyższa 250 mk. polskich, i mają być skierowane wprost do władz administracyjnych, które egzekwują nałożone kary. O ile kary przewyższają sumę 250 mk. polskich, inspektor pracy przed skierowaniem wniosku do władz administracyjnych winien zawiadomić o nałożeniu kary osobę, karą tą dotkniętą, której przysługuje w ciągu miesiąca prawo odwołania się do

głównego inspektora pracy. Główny inspektor pracy po rozważeniu skargi karę uchyla, zmienia lub zatwierdza, przesyłając wniosek władzom administracyjnym do wyegzekwowania.

Oznaczone w §§ 211-214 ustawy o pracy w przemyśle grzywny w rublach obliczają się w markach polskich według kursu urzędowego.

Art. 13. Inspektorom pracy lub upoważnionym przez nich organom inspekcji pracy służy po wylegitymowaniu się urzędową legitymacją, wystawioną przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej, prawo wstępu o każdej porze, zarówno w dzień jak i w nocy, do wszystkich oddziałów zakładów pracy, jak również przysługuje im prawo wstępu do wszelkich przeznaczonych dla robotników urządzeń fabrycznych (mieszkań, szpitali, schronisk, ochronek dla dzieci, przytułków dla niemowląt, szkół, zakładów kąpielowych i t.p.). W sprawach, wchodzących w zakres działalności organów inspekcji pracy, mogą informować się u przedsiębiorców lub ich zastępców i u wszystkich osób zatrudnionych w przedsiębiorstwie, o ile możliwości jednak z pominięciem wszystkiego, co mogłoby przeszkadzać ruchowi przedsiębiorstwa. W celu wykonywania czynności, wymienionych w p. 15-m artykułu 11, organom inspekcji pracy przysługuje prawo wstępu do przedsiębiorstw, nieobjętych przez ustawę o pracy w przemyśle.

Art. 14. Organy inspekcji pracy są obowiązane do zachowania w tajemnicy wszelkich danych, związanych z interesami i ruchem danego przedsiębiorstwa, zwłaszcza zachować winny w ścisłej tajemnicy udzielone im poufnie wiadomości o urządzeniach technicznych, sposobach fabrykacji i innych właściwościach przedsiębiorstwa.

Art. 15. Szczegółowe przepisy:

- 1) dotyczące czynności inspektorów pracy,
- 2) dotyczące czynności podinspektorów pracy i asystentów inspektorów pracy,
- 3) dotyczące stosunku organów inspekcji pracy do organów administracji ogólnej,
- 4) dotyczące stosunku organów inspekcji pracy do organów służby zdrowia,
- 5) dotyczące stosunku organów inspekcji pracy do organów Ministerstwa Przemysłu i Handlu, – wydaje Minister pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z właściwymi Ministerstwami.

Art. 16. Do czasu utworzenia organów kolegialnych do spraw ochrony pracy prawa i kompetencje, o ile nie zostały przez powyższe artykuły zmienione, a przyznane w myśl ustawy o pracy w przemyśle:

- 1) Ministerstwu Przemysłu i Handlu w zakresie ochrony pracy – przysługują Ministerstwu Pracy i Opieki Społecznej,
- 2) Głównemu Urzędowi do spraw fabrycznych i górniczych – przysługują komisji międzyministerjalnej pod przewodnictwem Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej,
- 3) gubernalnemu urzędowi fabrycznym – przysługują inspektorom pracy, przyczem podział kompetencji tych urzędów między głównego inspektora pracy, a inspektorów pracy, o ile nie jest już przewidziany w powyższych artykułach, określony zostanie na mocy instrukcji Ministra Pracy i Opieki Społecznej.

Art. 17. Przepisy, dotyczące organów ochrony pracy i zawarte w art. 1-41 włącznie Zbioru Praw t. XI, cz. II, według wydania 1913 r., zastąpione zostają przez przepisy powyższe. Skład i kompetencje organów kolegialnych inspekcji pracy określi dekret specjalny.

Dane w Warszawie, dnia 3 stycznia 1919 r.

Naczelnik Państwa: J. Piłsudski
Prezydent Ministrów: Moraczewski
Minister Pracy i Opieki Społecznej: B. Ziemięcki

Z kart historii inspekcji pracy

3 stycznia 1919 roku – podpisanie przez Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego Dekretu tymczasowego o urządzeniu i działalności inspekcji pracy.

Rozporządzenie z **14 lipca 1927 roku** o inspekcji pracy, wydane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Ignacego Mościckiego, zastąpiło Dekret tymczasowy o urządzeniu i działalności inspekcji pracy, rozszerzając dotychczasowy zakres działania inspekcji.

Po wojnie nadzór nad całokształtem spraw związanych z bezpieczeństwem, higieną i ochroną pracy powierzono Ministerstwu Pracy i Opieki Społecznej, a w nim Departamentowi Pracy.

W **1946 roku** została powołana Międzyministerialna Centralna Komisja Bezpieczeństwa i Higieny Pracy wraz z jej odpowiednikami w 20 branżach. Prowadziła między innymi kontrole w zakładach o najwyższym poziomie zagrożeń.

Na mocy ustawy z **20 marca 1950 roku** o terenowych organach jednolitej władzy państwowej inspekcja pracy została przejęta przez rady narodowe.

Dekretem z **10 listopada 1954 roku** o przejęciu przez związki zawodowe zadań w dziedzinie wykonywania ustaw o ochronie, bezpieczeństwie i higienie pracy oraz sprawowania inspekcji pracy, inspekcja stała się służbą działającą w strukturach związków zawodowych. Dotychczasową terenową inspekcję pracy przekształcono w techniczną inspekcję pracy opartą na zasadzie branżowej.

6 marca 1981 roku – uchwalenie ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy, organie powołanym do nadzoru i kontroli przestrzegania prawa pracy, w szczególności bezpieczeństwa i higieny pracy. W **1989 roku** ustawą z 29 maja o przekazaniu dotychczasowych kompetencji Rady Państwa Prezydentowi i innym organom państwowym Państwowa Inspekcja Pracy została podporządkowana Sejmowi.

1 maja 2004 roku – wejście Polski do Unii Europejskiej. Państwowa Inspekcja Pracy stała się pełnoprawnym członkiem Komitetu Wyższych Inspektorów Pracy.

1 lipca 2007 roku – wejście w życie uchwalonej **13 kwietnia 2007 roku** aktualnie obowiązującej ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy, która między innymi rozszerzyła zakres kompetencji inspekcji o kontrole legalności zatrudnienia.